

gativnog karaktera. Zadatak antropologa je, da otkloni negativnost, koje se mogu javiti.

Na jednom mjestu autor navodi, da u američkoj antropologiji postoje dvije osnovne orijentacije, marksistička i ona, koja proučava kontakte između pojedinih kultura. Autor se ograničava, da su antropolozi marksističke orijentacije izučavanja vršili samo do ind. revolucije, »jer daljnja razdoblja nisu smatrali svojim područjem«. Međutim, Marxove postavke o povijesti ljudskog društva se zasnivaju na sukobu klasa, te se s toga stajališta predmetom marksističke antropologije, uzmemo li u obzir ulogu koju znanosti pripisuje Marx, zapravo i javljaju preindustrijsko i industrijsko doba. Ovakovo prikazivanje Marxovih postavki svakako je uvjetovano izbjegavanjem sukoba sa vladom. Autor kaže doslovce: »... ovi antropolozi našli su za podesno da rehabilitiraju Marxa, a to su učinili bez protivljenja vrhovnih krugova«.

Vjeruje se, da će čovječanstvo spasiti oni, koji su sačuvali elemente primitivne čistoće, tekovine seoskog života. Taj Treći svijet će imati privilegiju izvođenja društvenih istraživanja s ciljem prevladavanja ponora između teorije i prakse.

Lenga Cvitanović

REVUE FRANÇAISE DE SOCIOLOGIE

God. XV, br. 4/1974 i dodatak

Sadržaj

François Chazal: Moć, uzrok i snaga; Jean Kellerhals: Porodične dimenzije stratifikacije; Jan-Pierre Worms i Emmanuèle Reynaud: Uređenje pariške tržnice (les Halles). Zahtjevi, društvene potrebe i gradsko planiranje; François-André Sambert: Radnici i katolička crkva; Christian Lalive D'Épinay: Protestantske elite, politika i razvojni procesi. Slučaj Argentine; Bruce A. Campbell i Jean G. Padioleau: Biračko pravo u Petoj republici: prvi rezultati jednog modela; Mohamed Cherkoui: Struktura klasa, lingvistički parametri i tipovi socijalizacije; Bernstein i njegova škola.

Jean Kellerhals

PORODICNE DIMENZIJE STRATIFIKACIJE

Ovim članom autor želi pokazati kako društvena stratifikacija djeluje na strukturu i evoluciju porodice. Brojna dosadašnja istraživanja porodice su »preskočila« ovu temu na račun globalnih pristupa porodici. Tri istraživanja koja je autor sa suradnicima proveo u Švicarskoj žele dokazati da društvena stratifikacija oblikuje porodicu isto kao što to čine druge institucije ili karakteristike globalnog društva. Jedno od tih istraživanja želi utvrditi ulogu žene i podjelu posla u porodici. Drugo istražuje društvene faktore plodnosti. Treća studija govori o psihosociološkim aspektima poroćaja. Sam autor smatra da ova tri istraživanja ne pokrivaju niti izdaleka područje sociologije porodice, ali da su dovoljne da bi se osvijetlili odnosi između društvene strukture i porodice.

Nakon prikaza ovih istraživanja autor zaključuje da se je porodica do sada uvijek pojavljivala kao zavisna varijabla u sistemu stratifikacije. Dublja analiza trebala bi osvijetliti odnose između ova dva podsistema i odgovoriti na pitanje u kojoj je mjeri porodica faktor društvene reprodukcije.

M. Š.

KÖLNER ZEITSCHRIFT FÜR SOZIOLOGIE UND SOZIALPSYCHOLOGIE

Broj 1/1975.

Chr. Ludz: »Alijenacija kao koncept društvenih znanosti; Dieter Wenko: Ocjenjivanje i znanost. Mišljenja oko upotrebe pojma otuđenja; Otthein Rammstadt: Svakodnevna svijest o vremenu; Horst Toastern: Novi stavovi o teoriji emancipacije; Liselotte von Ferber: Sociologija govora kao metod istraživanja liječnika — pacijenata — stanja; Gerhard Kleining: Socijalna mobilnost u Saveznoj Republici Njemačkoj, I dio: Klasna mobilnost; Irmgard Vogt: Bez slobode i časti; Gerd Laga i Peter Helpen: Usporedba dvaju instrumenata za mjerenje socijalnih slojeva; Peter Rech: Nekoliko primjedaba o pretpostavkama umjetnosti kao institucije; H. Hochnagels i C. Klaassen: Sociološke i socijalne promjene; Heine von Alemann: Na putu prema sociologiji.

Dieter Wenko:

MISLJENJA OKO UPOTREBE OTUĐENJA

Otuđenje je pojam koji u našem današnjem dezorijentiranom zapadnom društvu najviše opterećuje, napominje autor u uvodnom dijelu svoga članka.

Izraz »otuđenje«, podvlači autor, više je psihološko-moralni nego znanstveni pojam. Tako je učestalo shvaćanje da on označava otuđenost individue od sebe same. Prema Joachimu Israelu termin otuđenje više zamaćuje nego razjašnjava sociološke i sociopsihološke teorije pa stoga predlaže njegovo ispuštanje. Osobito je američka sociologija sa svojim metafizičkim spekulacijama i svojom sklonošću praktičnom gledanju, mišljenja da pojam otuđenja ne može biti operacionalizirani koncept u uobičajenom smislu (a pokušaji operacionalizacije ovog koncepta nisu rijetki). Tako je Robert Blauner, ispitivao otuđenost kod tvorničkih radnika i pri tom razlikovao četiri dimenzije otuđenja: powerlessness, meaninglessness, isolation i self-estrangement. J. M. Shepard vidi u specijalizaciji glavni uzrok otuđenja.

Sve ovo upućuje na to da se različiti aspekti tog problema ne osporavaju.

Istraživanje mora objasniti na njihovom priznatom pokušaju — zašto je čovjek sam sebi stran.

Termin Otudenja označava da čovjek ima jednu suštinu (biće) od koje se u njenom lošijem dijelu udaljuje. Ovo je

u osnovi atropološka pretpostavka o prirodi čovjeka. Zato otuđenje u stvarnosti nije objekt već fenomen ljudske svijesti, prema mišljenju autora.

Za Amitaia Etziona otuđenje nastupa onda kada osnovne potrebe čovjeka u jednom društvu nisu zadovoljene, ispunjene.

Kada dakle, otuđenje kao fenomen svijesti odredimo, kao razliku između traženja i stvarnosti, moramo se dalje upitati što možemo sa ovom spoznajom započeti.

Pitanje možemo ponoviti — zašto nas danas problem otuđenja opet tako silno interesira?

Pojam otuđenja može samo u jednom posve određenom sozialpsihološkom smislu biti od koristi ističe D. Wenko. Fascinira pojava u ovom spoju činjenica da između osjećanja otuđenosti i premještanja znanstvenih pitanja akcentat je stavljen na istraživanje ličnosti. Dakle autor u istraživanju pojma otuđenja polazi od čovjekove prirode, ne pokušava osjećaj otuđenosti objasniti iz njegove ekonomske uvjetovanosti. Otudenje je, piše dalje autor, u prvom redu, fenomen individualne svijesti, ali je ono također i društveni fenomen.

Osjećaj otuđenosti danas je opće ljudski problem, pa se ukazuje svakako potreba za daljnjim naučnim izučavanjem ovog problema, te autor na kraju daje konkretne prijedloge pozivajući na diskusiju.

Olga Taritaš